

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGLYET

Megjelenik minden pénteken legalább egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 frt, félévre 2 frttal fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ (Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz), a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ (Gamauf Vilmos, e. titkárhoz) czimzendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon.

Lapfelügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Mina János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

Gyümölcsseim.

(Folytatás.)

Asztrakáni fehér alma.

(Pomme d' Astracan blanche; Weisser Astrakan.)

Szár m a z á s a. Asztrakán környékén volt kezdetben elterjedve, honnan nevét is kapta, mely alatt napjainkban már mindenütt ismeretessé lön. Minden jelessége mellett is csak nehezen birt utat törni magának a gyümölcs kedvelő világban; bárha különféle nevek alatt már a régi gyümölcsészek műveiben is olvashatni róla. Így, Leroy szerint, Franciaországban már 1653-ban felemlíti Bonneford, akkori gyümölcsész „Pomme glacée d'été“ (nyári jeges alma) név alatt. Csak napjainkban terjedt el rohamosan minden felé. Ojtó vesszejét „Csikos rózsza alma“ ál név alatt Bátorkesziből 1865-ben; fönnebbi valódi neve alatt pedig Oberdiecktól 1871-ben kaptam Hannoverából. Több ízben termett már nálam. Fajom valódisága kétségtelen.

Érés ideje. Jul. második fele.

Minősége: I. rendű csemege és konyhai gyümölcs.

Nagysága. Középnagy.

A l a k j a. Tojásdad gömbölyü. Legnagyobb átmérője középtájra, gyakran pedig szárás vége felé esik, honnét jól kidomborodva szárás végén elég talposan hegye felé pedig rendszerint összebb húzódva gömbölyödik inkább vagy kevésbé tompa csucsban végződik. Kelyhe nagy, többnyire

zárt, hosszú, molyhos osztványokkal ellátott; sekély s többnyire szűk üregbe helyezett, melynek falain ránczok, karimáján pedig szelid emelkedések láthatók. Ezen emelkedések alig szembetűnő lapos bordák gyanánt a gyümölcs derekára, gyakran egész a szármélyedés karimájáig is lehuzódnak. Szára középhosszú, kissé bunkósan végződő, zöldes, fehér-molyhos; szűk és elég mély, néha sugaras rozsdával finoman bevont falu üregbe helyezett.

S z i n e. Bőre finom, vékony, fényes, mintha csiszolt volna, néha kissé kékes hamvval finoman bevont; elejente fehères zöld, kissé sötétebb zöldes pontokkal ritkásan behintett, később viaszszerűen fehér vagy kissé szalmasárga, néha áttetsző, jegeszedési foltokkal tarkázott; napos oldalán s a napnak jól kitett darabjain finom rózsaszínnel belehelt vagy csikozott. Pontjai a gyümölcsnek teljesen ért korában zölddel szegett fehérek és ritkásan elszórtak. Rozsdafoltok ritkán találkoznak felületén. Illata kellemes.

I z l e l é s e. Húsa hófehér, gyöngéd, velős csaknem olvadó; leve bő, cukros, finom savanyval emelt, üditő, kellemes zamatu. Magháza csak kissé nyílt tengelyü; nagy és tágas fiókjában ép magvakat rejtő. Kehelycsőve hol kupalakuan, hol ismét hengeresen jól bemélyed a gyümölcs belsejébe.

F á j a. Fialat korában élénk, később mérsékelt növéssü; elég edzett, korán és elég bőven termő.

Gabona tisztító gépek.

Fiatal korában fölfelé törekvő, később szétterjeszkedő ágaival sűrű lombos koronát alkot. Alföldünk éghajlata alatt s termékeny talajában otthonosnak érzi magát. Vadonczon, mint szálasfa, doucin vagy pedig paradicsom alanyon, mint bokor vagy szárnyas fa, egyaránt jól diszlik. Gyümölcsei jól megállják helyöket a fán.

Vesszei: Elég számosak hosszúak, középvastagok, fölfelé irányulók, síkfelületűek vagy csak alig észrevehetően barázdások azaz hornyoltak, finom fehérmolyhosak, sötét violaszínnel árnyalt barnák; elég szembetűnő fehér pontokkal igen ritkásan pontozottak; hosszúas levélközűek.

Rügyei: Kicsinyek, zömök kuposak, tompahegyűek, lapulók, fehérmolyhosak; alig kiemelkedő többnyire bordázatlan ülőlapra helyezkedők.

Virágrügyei: Kicsinyek, csaknem gömbalakuak, laza pikelyekkel borítvák, fehérmolyhosak.

Levelei: Jókora nagyok, hosszúak vagy ke-
rek tojásdadok, elég vastag, de lágy szövetűek; a vesszők alján csaknem laposak, főleg mindmind inkább völgyesek vagy csatornásak, többnyire félregöbűlő, keskeny, szurós hegyben végződők; itt ott kissé hullámos szélűek, kissé íveltek, felső lapjukon simák, fényesek, világoszöldek, alsó lapjukon finoman molyhosak; széleiken apró, tompa fogakkal elég szabályosan, többnyire kettősen fűrészelték. Levélnyelők középhosszú, vastag, többnyire kissé éles szögekben fölálló, merev, fehérmolyhos, ősz felé alsó oldalán kissé karmazsin piros. Levélpálhái jellemzőleg fejletlenek, aprók, rendkívül hamar elhullók.

Hasonnevei: Asztrakáni nyári; Moszkvai alma; Orosz jeges alma; Transparente d'été; Nalivi jabloky stb.

Leirói: Diel, Kernobstsorten VI. 77.

Flotov, Illustr. Handb. der Obstk. I. 87.

Mas, Le Vérger, V. 11.

André Leroy, Dict. de pomol. III. 79. stb.

Észrevétel. Hűvösebb tájakon, emelkedett fekvésű vidékeken, főképp az éjszoknak néző lejtőkön úgy tapasztalták, hogy gyümölcsei kellő finomságukat nem fejthetik ki. Itt, az alföldön mit sem találunk utjában, a mi nagybani elterjedését akadályozhatná. A legkitünőbb korai almák egyike ez is

Ne hogy azt higgye a nagyon tisztelt gazda és olvasó közönség, hogy jelen közleményemben a gabona tisztító gépeknek hosszú sorozatát akarom felemlíteni; nem, ez nem czélom, hanem jelenleg ezen gépeknek rövid történetét és általános leírását akarom ismertetni. —

A cséplés által már megnyert gabona szemeknek megtisztítására, az ugynevezett gabona tisztító gépek vannak alkalmazva. —

Ezen gépeknek főczéljuk, a magvakat a törek, kálász, pelyva, gyommagvak, por és homoktól, s általában minden idegen anyagtól megszabadítani; s mindenesetre sokkal könnyebb s egyszersmind sokkal kevesebb kiadásal járó ezek használása, mint ugyan azon czélnak emberi kezek általi elérése. — Az, hogy ezen megtisztító gépek már rendszeren a cséplő gépekkel össze vannak kötve, általánosan ismeretes. — Hol ez történik, ott nyerik ki érdemeiknek oroszán részét; ámbár, hogy azon körülmények között is, midőn külön mozgató erő van részükre alkalmazva, mit sem engednek méltán kivivott érdemeikből. —

A mag vagy gabona tisztító gépek, nem felette régen ismeretesek. — Ezelőtti időkben — mint jelenleg is hazánk némely vidékein, különösen kisebb gazdaságokban, s nem különben még Németország egyes helyein még ma is — a szórás volt használatban. —

Ezen eljárás mikéntje, a gabona szemeinek a szél irányával szemben való mintegy oda dobásában, szórásában áll, mely alkalommal, a pelyva és por mint könnyebb tárgyak a szél által tova vitetnek, míg a magvak saját súlyoknál fogva, a közelben hullanak alá. — Ezen eljárás mellett a rosták használata még mindig szükséges volt. —

A szórás és rosta, már a legrégebb időben, majd minden népnél ismeretes volt; a zsidó, görög és római nemzet használta már azokat, különböző változatokban. — Utóbbiak kizárólagosan e czélra egy különös alakú lapátot használtak, melyet Ventilarium névvel neveztek. — Ezen munkát rendszeren vagy a nők vagy a rabszolgák végezték; — Angolhonban is egészen 1688-ig ezen lapát volt alkalmazva kizárólagosan. —

Hogy tulajdonképen mikor és hol lett az első tisztító gép feltalálva, annak tiszta tudatával nem bírnak, hanem valószínűleg a 18-ik század elejére tehető az, míg hazájá Hollandia. — Legkorábbra ha tesszük: 1710-ben került onnan egy ily gépről minta: (modell) Angliába. — Lord Sommerville és Salloun felszólítására James Meikle (atyja a skót cséplőgép feltalálójának) Hollandiába utazott, honnan magával hozott egy tisztító malmot, — mely még ördög (Duyvel, Teufel) melléknévvel is el volt keresztelve, mivel roppant nagy lármájának mindig csak pusztán szél volt gyümölcse — s készíttette az első Angliában; azonban szerkezetén gyökeres javításokat téve. — S mégis csak 1740-ben jöttek ezen gépek általánosan használatba; az első szabadalmat Meikle A. és R.

nyerte meg; 1768-ban. — Ugy az övé, mint hasonlólag a Douglas által 1798-ban készített, még nagyon tökéletlen volt; — ezzel szemben 1800 Cooch J. Northamptonban előállította az első tökélyesített magtisztító és magosztályozó gépet; — mind ezeknek szerkezete azonban méreteikre nézve felette nagy volt, s Elmeoy J. által meg lett kisebbítve. — Franciaországban, jogtalanul bár, a tisztító malom (Tarare) föltalálójául Dombaslet tekintik; míg működése csak annak javításában, egyszerűsítésében, s egy felhívásban nyilvánult, mely által a gazda közönség figyelmét ezen felette fontos gépekre vonta. — Németországban csak a 18-ik század második felében lett ismeretes a magtisztító malom, honnan később hazánkba is átjött. — Az első ilyenmü gép Szászországban lett készítve, mely körülbelől 1783 vagy 1784-ben gróf Hohenhal Dolkauban levő birtokán lett felállítva. — Szászországban a tisztító gépek általában igen tökélyesítettek voltak a nélkül, hogy szerkezetüknek egyes részei tulterhelve lettek volna. — A javított szász — és skótnak is nevezett — tisztító gép, egyike a legjobb és legajánlatóbb gépeknek ezen szakkörben. —

Jelen századunkban, ezen gépek már a tökélyesség magas fokán állanak. — Majd minden év gazdagítja egy új felfedezéssel a gazda közönség gép-tárlatát. — Csaknem mindenki előtt — ha névleg is — ismeretesek a Garrett és fiai, Hornsbi, Knapp, Jossé, L'hullier, Ransomes, Sims és Hoad, Pernolett, külföldi gyárosok neve alatt megjelenő ilyenmü gépek, s nem különben hazánkban is több gyáros, mint Vidats, Gubicz, Koczó állítottak elő önállólag ily gépeket.

A gabona gépekkeli tisztításának haszna oly tetemes és szembetűnő, hogy fejlett gazdasági viszonyokkal bíró országokban már azt sem kézzel, sem pedig szórás által nem eszközlik. — Ezen előnyöket, alapos áttekintés után a következőkben állíthatni meg: A tisztító malom a gabonát sokkal gyorsabban megtisztítja az idegen anyagoktól, mint az kézzel kivihető volna. —

Átlagosan felvehetni, hogy ugy az időnek, mint a munka díjnak egy harmadát meg lehet gazdálkodni. — A munka, géppel bármely időben, és bármely eléggé térs helyen eszközölhető, míg a szórás szelet vagy alkalmas léghuzamot kíván, és künn a szabadban nedves idő járás mellett alkalmazást nem is nyerhet. — A nyert gabona az előbbi alkalmazása mellett sokkal tisztább lesz, mint az utóbbinál, ezen czél elérését csakis a különösen kedvező körülmények és a munkásnak felette nagy ügyessége tehetik lehetővé. — Egyik különös előnye a gépnek, hogy a rostát csaknem teljesen nélkülözi. — Hajól van alkotva, akkor a magvakat azonnal súly szerint választja el, úgy, hogy az épbb és satnyább szemeket elkülöníti; hasonlólag a polyvát eltávolítja, úgy, hogy a magvak azok közül teljesen kiválnak. — A gép bár mily nemü gabonánál használható, s általa a legkisebb magvak is, helyes kezelés mellett — elegendőleg tisztíthatók. — Végre szerkezetök

sem oly annyira complicált, hogy ne biztosítanának elegendő tartosságról; a beszerzési költség sem oly nagy, hogy bármely, csak némileg is tehetős egyén, be ne szerezhetné és magának előnyeit ne biztosíthatná. — Más eszközök, melyek ezenkívül a mag tisztítására használtak, nem jönnek itt tekintetbe, mivel azok rendesen csak egyes házaknál nyernek alkalmazást, s legnagyobb részök ugy a gépek, mint a szórásnak megetté állanak működésüket illetőleg. —

A legegyszerűbb alkotásu tisztító malmak (szóró malmak) külföldön már nemcsak a meglehetősen kiterjedési gazdaságokban, hanem az egyes földmivelőknél is alkalmazást nyernek. — Angliában, Skóthonban, sőt mondhatni Franciaországban is jelenleg a szórás már teljesen ismeretlen, s ezen munkálatokat mindenütt kizárólagosan géppel végzik.

Azon sok, meg sok ez irányu gépeknek, — melyek lételükét a nagy felfedezési szellemmel bíró angol fenneknek köszönik — alapelve ugyanaz, csak hogy egyen egyen több vagy kevesebb hozzáadás található. Egy magtisztító gépnek a szórás és a rosta munkáját ugyanazon időben kell végeznie. E szerint tehát alkotása olyan legyen, hogy nemcsak a mesterségesen előállított léghuzam által a könnyebb tisztátalanságokat, mint törek, pelyva, por stb. tova röpitse, hanem a magot még a nagyobb testektől és gyommagvaktól is megszabadítsa. Az első műtétel egy szellentytől által eszközölhető, mely a megfelelő léghuzamot állítja elő; utóbbi pedig egy rászóroló mozgásba helyezett rosta által. Némelykor utóbbi megsokszoroztatik, mi által a gabona megtisztítása sokkal tökélyebben történik.

A követelmények tehát, melyeket a gazda egy jó tisztító géptől megvár, a következőkben vonhatók össze: 1. A gabona teljes kitisztítása, por, homok, szalma, pelyva és gyommagvaktól. Jelenleg azonban, mivel cséplésünk nagyrészen géppel történik, s ezen gépeknél a tisztító gépek is alkalmazva vannak, nem kell ezekre felette nagy súlyt fektetni, hanem annál inkább a következőkre: u. m. 2. A kiesévelt mag súly szerinti osztályozása, könnyű, közép és nehézre; 3. Gyors és alapos működés; 4. könnyű kezelhetőség, legfőleg két munkás által; 5. szállíthatóság, bárhová elvihető és felállítható legyen. 6. Egyszerű, de tartós szerkezet. Ha a könnyűség tekintetéből a gép főanyagát fa képezi; még is tanácsos azon helyeken, hol nagyobb erő éri, az erősebb és biztosabb vas alkalmazása.

Szerkezetükre nézve következőleg oszthatók be:

1. Tisztán szelelők, egy mesterségesen előállított léghuzam üzi ki a lehulló magok közül a port és a könnyebb szemetet; ide tartoznak a közönségesen úgy nevezett magtári és szóró rosták. 2. Tisztán rosta gépek; melyek hasonlólag két osztályba oszthatók: 1-ső a dob rendszer, midőn a rosta vagy az egymás felibe alkalmazott rosták henger alakkal bírnak m. p. a Pernolett-féle rosta; 2. karél vagy kele-

pelő rosták, midőn lapos rosták vannak egymással párhuzamosan ferdén elhelyezve, m. p. a választó rosták. 3. Félrosták. — Ezen neme a tisztító gépeknek, hajlott sikokból áll, melyek völgyeléseiben a kiválasztandó magvak és tárgyak fennakadnak, míg a jó termény tovasikamlík. Ide számítható Bachon és L'hullier tisztító készüléke. 4. Egyesítése a szelelőknek a rostával; mint jelenleg már már minden jobb, tisztító gépeinknél találhatjuk. Ezek megint osztályoztathatnak a szerint, a mint a rosták lapos vagy henger alakkal bírnak.

5. Több más szerkezetűek is vannak, hanem ezek inkább a gyárosokat és molnárokat érdeklik, nem annyira a mezzei gazdát. Ide számíthatni a Hick, Wertrup, Hollingworth, Poole, mely központi erőt (centrifugalkraft) igényel, s több mások által készíttettek.

Az angolok az elnevezésben különbséget tesznek, így például a tisztán a por és pelyva tisztítására szolgáló gépeket Winnowing, míg a magválasztó és osztályozókat Corn Dressing-nek nevezik. A francziáknál is megvan e név különbség, az előbbieket Tarares, utóbbiakat Cribleurs et Vanneurs névvel említvén. Mialunk is van ugyan, de nem kizárólagosan ismertető, ily elnevezés, előbbiekre szél-, utóbbiakra választó rosta.

Fájdalom! de mi jelenleg is elmondhatjuk azt, mit Weyhe saját nemzetéről az ötvenes években mondott: „Ezen gépre minálunk még felette kevés súly van fektetve, jobb részt azért, mivel a mezzei gazdák még nem ismeretesek a kereskedelmi üzlet vitellel, mely a tárgyak értékét kis költséggel fölötte magasra képes emelni. Nincs távol az idő, midőn a gazda közönség tulnyomó része, gabonáját általánosan már a kicséplés alkalmával, mesterségesen előállított szél által fogja kitisztítani, s ámbár már ma is a tisztító gépeknek nagy mennyisége van használatban, azonban mégis hiányzik a tökéletes tisztító gépek alkalmazása, a gyommagvak eltávolítása végett. A mező gazda terményeinek tökéletes kitisztítását a kereskedő magtárába teszi át. A gabna kereskedés annyira megváltozott, és a teljesen, véglegesen kidolgozott gabonának annyira magas ára lett, hogy minden gazdára nézve jövedelmezőnek kell lennie; ha először egy szórót tart padlásán gabnájának a gorombált anyagoktól m. p. kövek, föld, pelyva megtisztítása végett; másodsor pedig egy lehetőleg tökéletes tisztító gépet állít fel magtárában, mely a gyommagvak eltávolítására van szerkesztve.“

Csulak Dávid.

T A R S A L G Ó.

A „Probus“ erdélyi szőlészeti és borászati egyesület alapszabály-tervezete.

Az egyesület védnöke.

19. §. Az „erdélyi gazdasági egyesület“ elnöke a „Probus“ védnöke és saját kívánatára úgy a választmányi, mint a közgyűléseken elnökölhet.

T a g o k.

20. §. Az egyesület tagjává mindenki lehet, ki a 4. §-ben említett területen szőlővel bír, vagy a borászat terén anyagilag vagy szellemileg hat, vagy a kádárságot legalább egy segéddel gyakorolja, vagy pedig üveg- vagy gépgyárral bír.

Az egyesület tagjai felosztatnak:

a) alapító tagokra, kik legalább 50 frtot pénzben, vagy 50 frtot névértékre szóló államkötvényekben és 5 forint beiratási díjat egyszer mindenkorra az egyesületi pénztárba befizetnek.

Az alapító tőkét mindenik alapító tag az aláírástól számított félév alatt lefizetni köteles.

b) évdíjas tagokra, kik évenként 2 frtot és egyszer mindenkorra 3 frt beiratási díjat fizetnek.

Minden évdíjas tag hat egymásután következő évre kötelezi magát külön kötelezvény aláírása által.

c) levelező és tiszteletbeli tagokra, kik külön okmány-nyal neveztetnek ki, a mi a választmány ajánlatára a közgyűlés által történik.

A tagok kötelei és jogai.

21. §. Az egyesületi rendes tagok köteleessége abban áll, hogy tagsági díjaikat pontosan befizessék, és magukat az egyesület alapszabályainak alávevessék.

Minden egyesületi rendes tag igényt tarthat arra, hogy az 5—16 §-ben körülírt egyesületi munkakörnek a tagok javát közvetlenül előmozdító ágai reája kiterjesztessenek. Minden alapító és évdíjas tag a közgyűléseken szavazattal bír, mely azonban csak személyesen és az azon évi tagsági díj lefizetését igazoló nyugta előmutatása mellett gyakorolható.

Az egyesületi igazgatás és ügyvezetés.

22. Az egyesület ügyeit igazgatják és vezetik:

a) Az elnökség.

b) A közgyűlés.

c) Az igazgató választmány.

d) A vidéki bizottságok, továbbá az egyesület tisztviselői: úgy mint:

e) az egyesületi titkár.

f) az egyesületi jogtanácsos.

g) az egyesületi pénztárnok.

Az elnökség.

23. §. Az egyesületi elnökség áll egy elnök, egy első és egy második alelnökből, kik rendszerint a közgyűlés által 3 évre választatnak.

A lelépő elnökök ismét megválaszthatók.

Az egyesület alakulásakor az alapítók közül alakult választmány (32 §.) az első 3 évre az elnökséget a maga köréből választja.

24. §. Az elnök, vagy annak akadályoztatása esetében az 1-ső alelnök és ennek akadályozása esetében a 2-od alelnök, a közgyűléseket, valamint azon választmányi üléseket is, melyek nem tartatnak előre kijelölt napon, összehívja, elnököl

agy a közgyűléseken, valamint a választmányi üléseken, és ezeknek határozatait az egyesület tisztviselői által végrehajtja. A közgyűlés elé adja elnöki jelentését. Az egyesület kifelé mindenben képviseli, miért minden kibocsátványnak és bármi néven nevezendő okiratnak az elnökök egyike és a titkár által kell aláírva lennie. Midőn esetleg a 3 elnök közül egyik sincs jelen, a választmány köréből választ egy tagot, ki az üléseken ideiglenesen elnököl, valamint az egyleti okiratokat is ellenjegyzzi, valamelyik elnök visszatéréig.

A közgyűlés.

25. §. Az elnökség az év első négy hónapja alatt közgyűlést hív össze.

26. §. Az első közgyűlés Kolozsvárt fog megtartani, a többire nézve a választmány határoz.

28. §. Rendkívüli közgyűlés tartandó, ha azt 20 egyleti tag írásbeli beadványban kéri, ezen közgyűlés a legközelebbi öt hét alatt összehívandó.

A közgyűlés elé tartozik :

28. §. a) A lefolyt évet érdeklő titkári és pénztári jelentés, ugy szintén azok feletti véleményezés.

b) Az elnök és alelnökök, a választmányi tagok és választmányi póttagok választása.

c) Az alaptőke hová fordítása iránti határozatok. (45. §.)

d) Esetleg egyéb ügyek, melyeket a választmány a közgyűlés elé hozni kíván.

e) A tagok indítványai.

f) Számvizsgálók jelentésének tárgyalása, a pénztárnok felmentése iránti határozat és a jövő három évre számvizsgálók választása.

g) Az alapszabály módosítását illető határozatok.

A közgyűlés határozatait általános szótöbbséggel hozza, egyenlő szavazatoknál az elnök szavazata dönt.

29. §. A közgyűlés határozatainak érvényességéhez legalább 25 szavazatképes tag kívántatik. Ha a megkívántató 25 tag össze nem jönne, négy hét múlva újabb közgyűlés tartandó mely az első alkalomra kijelölt tárgyakat illetőleg a megjelenetek számának tekintetbe vétele nélkül határozatképes.

Az alapszabályok megváltoztatására és az egyesület feloszlására vonatkozó közgyűlési határozatokat külön szakaszok szabályozzák. (48. 49. §§.)

30. §. Szavazattal csak alapító és évdíjas tagok birnak, ha azon évi évdíjuknak befizetését pénztári nyugtával igazolják.

31. §. A közgyűlési meghívóban a napirend egyes tárgyai felsorolandók. A tagok által tárgyalásra szánt indítványok 8 nappal a közgyűlés előtt az egyleti elnökséghez benyújtandók, ez idő után benyújtottak nem tárgyalhatók.

Az igazgató választmány.

32. §. Az egyesület igazgató választmányát alkotják az elnök, két alelnök, tizenkét választmányi tag, a vidéki bizottmányok elnökei, az összes alapító tagok és az egyleti tisztviselők.

A választmányi tagok a közgyűlés által 3 évre választanak és kilépésük után újból választhatók.

Az egyesület alakulásakor a választmány a legközelebbi három évre alapítói köréből választja az elnökséget. (23. §.)

33. §. Az igazgató választmány üléseit rendszerint Kolozsvárt tartja.

34. §. A választmány rendes ülést minden hónap első szerdáján tartja.

35. §. A választmány határozatait általános szótöbbséggel hozza. A szavazatok egyenlő megoszlása esetén az elnök szava dönt.

36. §. A választmány határozatképes, ha legalább 5 tag van jelen. Az egyesület hivatalnokai e gyűléseken részt vesznek, a jogtanácsos és pénztárnok különösen akkor, midőn jelenlétük szükséges.

37. §. Az igazgató választmány az egyesület minden ügyében, — a közgyűlésnek fenntartottak kivételével, (28. §.) rendelkezik.

Határozatait által igazgatja az egyesületnek az 5 — 16 §-ben körülírt tevékenységét. Az egyleti tisztviselők alkalmazása (22. §.) azok díjazása és a velök kötendő szerződések, munkások és szolgák felfogadása és azok fizetése felett határoz.

Egyáltalában az egyesület ügyeit ugy igazgatja, a mint azt az egyesület érdekében jónak és szükségesnek látja.

38. §. Az egyesület évi működéséről az igazgató választmány a közgyűlés előtt a titkári jelentés által, valamint az évenként közhírré teendő vagyonmérleg béterjesztésével számol.

A vidéki bizottmányok.

39. §. Hogy az egyesület egyes bortermelő vidékek viszonyait és szükségleteit részletesen és pontosan megismerhesse, — oly bortermelő vidékeken, melyeken több tag lakik, azoknak tetszése szerinti számából vidéki bizottmányok alakulnak, oly nevet vévén fel, melyet tekintettel az általuk képviselt vidékre megfelelőnek tartanak.

Ezen vidéki bizottmányok saját körükből egy elnököt és jegyzőt választanak, és ügyeiket ezen szabályokon alapult ügyrendben vezetik. Az ügyrend valamint a vidéki bizottmányok elnökének és jegyzőjének neve az igazgató választmánynak bejelentendő.

Ezen vidéki bizottmányok vidékük viszonyait és szükségleteit a szőlőmívelést és borkezelést érdeklőleg az igazgató választmánnyal közlik, javaslatokat tesznek.

A vidéki bizottságok elnökei az igazgató választmány ülésein mindenkor megjelenhetnek és ott szavazati joggal birnak.

Az egyleti titkár.

40. §. A titkár az egyesület jegyzője és végrehajtó közege, ennél fogva a közgyűlés és igazgató választmányi határozatokat teljesíti, illetőleg azok teljesítése felől gondoskodik. Továbbá gondviselése alatt állanak az egyesület ügy- és okiratai.

41. §. Minden egyesületi kibocsátott iratnak, (az elnöki aláírásokon kívül) a titkár aláírásával kell ellátva lennie.

A jogtanácsos.

40. §. Az egyleti jogtanácsosnak egyszersmind egyleti tagnak is kell lennie. Külön meghívásra a választmányi üléseken résztvenni köteles.

A jogtanácsos jogi kérdésekben indokolt szakvéleményt ad.

A jogtanácsos a tagsági díj és minden egyéb hátralékot az igazgató választmány utasítására behajtja.

Díjazását külön egyezség szabályozza.

Az egyleti pénztárnok.

43. §. A pénztárnok az igazgató választmány által külön szerződés alapján leend alkalmazva, s felelősség terhe alatt kezeli a pénztárt, számadol az egylet pénzéről és értékpapir készletéről.

44. §. Minden fizetésre nézve az igazgató választmány hoz határozatot. Ugy a bevételekre mint a kiadásokra vonatkozó fizetési utalványoknak az elnökök egyike és a titkár aláírásával kell ellátva lennie.

Az egylet vagyona és bevételei.

45. §. Az egylet alaptőkéjét képezik!

- a) az alapító tőkék,
- b) az esetleges ajándék tőkék ;
- c) az évi bevételekből a választmány határozata foly-

tán tökécsített összeg.

Ezek, a mennyiben kész pénzben fizettetnének le, azonnal vagy takarékpénztárba, vagy állampapírokba helyezendők. Az egylet alaptőkéje részben vagy egészben csak ingatlanok vásárlására fordítható, de e tekintetben a közgyűlés határoz. (28. §.)

Semmi esetre sem szabad az alaptőkét évi kiadások fedezése végett csorbítani.

46. §. Az egylet évi bevételeit képezik :

- a) az alaptőke kamatai ;
- b) tagsági, évi és beiratási díjak ;
- c) közvetítési és egyéb díjak és illetékek.

Mindezek az igazgató választmány határozatához képest az egylet tevékenységéből eredő kiadások, úgy szintén a kezelési költségek fedezésére fordíthatók.

Az egylet aláírása.

49. §. Az egylet nevében a „Probus“ erdélyi szőlészeti és borászati egylet“ czég festék nyomásban való alkalmazás mellett az elnökök egyike s a titkár jogérvényesen írják alá az okiratokat.

Az alapszabályok megváltoztatása és az egylet feloszlása.

48. §. Az egylet feloszlása csak rendes vagy rendkívüli közgyűlés határozata alapján történik. És pedig szükséges, hogy ezen közgyűlésen a tagoknak legalább fele jelen legyen, a határozat csak a szavazatok $\frac{2}{3}$ által jut érvényre.

Az egylet feloszlását elhatározó közgyűlés az egyleti vágyon felett is rendelkezik az előbbi feltételek mellett.

Ha az egylet feloszlása tárgyában kétszeri közhírré tett felszólítás után sem jönne össze határozatképes közgyűlés, akkor az egylet feloszlottnak tekintendő és vagyona az erdélyi gazd. egyletre száll.

49. §. Az egylet feloszlását vagy alapszabályainak változtatását tárgyazó határozat a magy. kir. földmívelés, ipar- és kereskedelemügyi miniszteriumhoz terjesztendő fel. —

13640. sz.

Ezen alapszabályok a földmívelés, ipar- és kereskedelemügyi m. k. miniszteriumnál bemutatattak.

Budapesten, 1875. június hó 24-én.

A miniszter megbízásából:

Major, s. k.

osztály tanácsos

E G Y V E L E G.

* Lapunk t. előfizetőit bátrak vagyunk tiszteletteljesen figyelmeztetni, hogy a jelen évfolyam első fele bevéződött, miért is az előfizetések szives megújítását ideje korán kérjük eszközölni, nehogy a lap küldésében késedelem álljon be. Az „Erdélyi Gazda“ kiadóhivatala.

* Az aratás küszöbén a közügy érdekében teljes tisztelettel kérjük fel t. olvasóinkat, sziveskedjenek bennünket levelezési lapra írt pár sorral egyelőre az őszi, később a tavaszi gabonák aratási eredményéről tudósítani. A szerkesztőség.

* Gazdatisztul ajánkozik néhány gyakorlatilag és elméletileg képzett ifju, ki folyó évi augusztus hóban végzi a kolozs-monostori gazd. tanintézet harmadik évi tanfolyamát. Szives megkeresésekre bővebb felvilágosítással teljes készséggel szolgál tanintézeti igazgató Lakner József. (Kolozsmonostor u. p. Kolozsvár).

* „Növénybetegségek“ czim alatt Dr. Szaniszló Albert közelebb lapunkban közölt czikkeit két kömetszetű táblával bővítve külön kiadta. A csinos kiállítású füzet kolozsvári egyetemi könyvtáros Demjennél rendelhető meg, ára 50 kr. o. é. Ajánljuk t. olvasóink szives figyelmébe.

* A vándorsáskák irtás módja*) Alapokban olvasván, hogy Zenta, Ó-Becse és Szerb-Ittebe vidékét az ott megjelent vándor sáskák pusztitással fenyegeik, sietek közleni azon irtásmódot, melynek alkalmazása mellett, Mosonmegye hatóságának, ha jól emlékezem, 1862-ben sikerült a sáskák tömeges irtását eszközölni.

A sáskáknak szokásos üldözöbe vétele, egyik helyről a másikra való terelése, tekintve ezen eljárás végeredményét, czélhoz nem vezet, mert a legjobb esetben is csak azt eredményezi, hogy az egyes község a szomszédos határ rovására menekszik a veszélytől, sertes falkáknak a sáska lepte területekre való kihajtása azon czélból, hogy a sáskákat részben felemésszék, gyermekjátéknak bizonyult, — a komoly veszély, komolyabb eszközök alkalmazását követelte.

A sáskák, erélyes kitaró eljárás mellett, csak tűzzel voltak tetemes részben kipusztíthatók. E czélból a megyei hatóság biztosokat rendelt ki a sáskák által megszállott s a veszély által legközelebb fenyegetett vidék községeibe, melynek földbirtokos lakói szalma, fuvar és kézi munkások kiállítására köteleztettek, a szolgálmányok pontos jegyzékbe vétele mellett.

A sáskák kisebb-nagyobb csapatjai, nappal ugyan több ízben változtatják ugyanazon határban is letelepedésük helyét; ellenben a hova alkonyat után leereszkednek, a jövő nap reggeléig ott maradnak s a harmat megnedvesítvén szárnyaikat, a kora reggeli órákban még üldöztetve is, csak szökdecseléssel vagy földszint repülve haladnak előre.

Ezen körülmény levén irtásukra felhasználandó, a sáska lepte határok külön pontjain örök állítottak fel, a kik azoknak esteli letelepedésük helyét megfigyelve az illető községi biztosoknak bejelenték, mire a készen álló szalma szekeres fogatok megfelelő számban — késedelem nélkül a helyszínére indítottak, hol kora reggel a kézi munkások is megjelenvén, — a sáskák éji tanyázó helye, azok felferő háborításának lehető mellőzésével, de egyszersmind a lehető gyorsasággal 2—3 lábnyi magasságra szalmával körülzánczoltatott, mire a kézi munkások a szalmának egyidejű alágyujtása mellett, a sáskákat közbenső nyughelyükből kizavarván, éji tanyá-

*) A „Földmívelési érdekeink“ből átvéve

juknak tüzzel övedzett határai felé hajtották, hol azok nedves szárnyaikkal magasra nem emelkedhetvén, tömegesen hullottak el.

Ezen irtásmód természetesen a kalászos vetésekben csak addig alkalmazható, míg a gabona zöldjében van s általában a tüz towaterjedésétől nem tarthatni.

Az irtás ezen módjához szükségelt szalma fűvár s kézi munka szolgálmányok teljes, a letisztított gabonaműveknek pedig fele értéke lón a pusztítás veszélyének kitett megyebeli községek földbirtokosaira a veszély közelsége szerint megállapított osztályozási kulcs szerint kivétve, behajtva s megtérítve.

A sáskák ki nem irtott részé a gabonaművek learatása után főleg a tengerit szállotta meg; s hol ez tömegesen történt, 24 órai pusztítás után a tengerinek csak zöld szárát hagyta meg. A kisebb terjedelmű határbeli tengeri földekről nagyobb sikerrel voltak a sáskák zaj-és robajjal eltávolíthatók, — hol ez nem történt, a tengeri termést teljesen megsemmisítették s petéik majdnem minden egyes tengeri tő alatt maroknyi mennyiségben találtatván fel, zsákszámba gyűjtettek s égettetettek el.

Major Pál,

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

H i r d e t é s e k.

JANKÓ VINCZE

CÉPCYÁRA KOLOZSVÁRTT.

A mult évi hivatalos statisztikai adatok szerint Erdélyben 181016 eke állott a földmivvelés szolgálatára, melyek között csak 3967 vas eke találtatott.

A cultura magasabb fokán álló államokban a vas-ekék általában tökéleteseknek tartatnak, mint a faekék, s azoknak elterjedése egyszersmind a gazdaszat-fejlődési fokát jelzi.

Bátor vagyok jó hírünk és nevünk érdekében a t. cz. gazdaközönséget ezen körülményre megújítva figyelmeztetni s egyuttal értesíteni, miszerint gyári üzletem ez idő szerint kiválólag ekegyártással foglalkozik.

Ekéim az erdélyi földviszonyokhoz átalakítva

Gubicz, Vidats és Clayton-féle

minták szerint készülnek javított szerkezettel s mostani alakjokban a legkövetelőbb igényeket is kielégítik.

Ekéimet ötféle nagyságban készítettem. Az első számú legnagyobb, az ötödik számú legkisebb.

Az árak az ekék nagysága szerint következők: 25 frt, 22 frt, 20 frt, 18 frt, 16 frt; vastengelyű ekealigáé 14 frt, fatengelyű taligáé 12 frt. Levél által tett megrendeléseket is gyorsan és pontosan teljesíték.

Répvágók, szecs-kavágók, morzsolók, rosták, borsajtók, borfejtő szivattyuk gyáramban mindenkor kaphatók.

Megromlott gépek kijavítására is teljes készséggel ajánlkozom.

Kolozsvártt, 1875.

teljes tisztelettel

JANKÓ VINCZE
gépgyár tulajdonos.

(14)

(15—26)

(1)

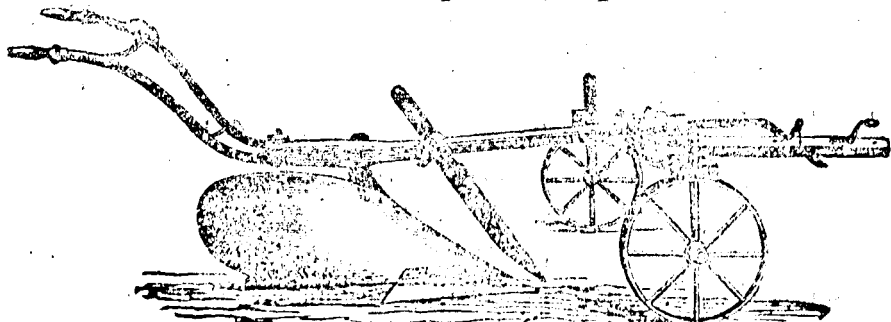
kezelési-, utasítási ábrával ingyen és
bérmentve.

(28—32)

ÜSÉPLŐ GÉPEK
Kéz- és lőerőre
KAPPHATÓK
GYÁRI ÁRON
TAUFFER FERENCZNÉL
KOLozsvártt.

Gubicz László gazdasági gépgyára

Budapest, Lipót-utca 41-ik szám.

Ajánlja általános elismerésben részesült kitéző

Gubicz-ekéit,

ugyszinté magtakaróit, boronáit, rög-törőit, rostáit stb. jutányos ár mellett.

Árjegyzéket kívánatra bérmentesen küldve, megrendeléseket pontosan teljesít

Gubicz László.

(7)

(14—26)

Felhívás

mezetermények jégkár elleni biztosítására

A jégbiztosítási idény beálltával van szerencsénk a gazda közönség tudomására hozni, hogy a „VICTORIA“, mint előző években, úgy az idén is mindennemű termés, mint: **takarmányfűvek, czukorrépa, kalászos-gabnák, kereskedelmi olajos növények, szőlő, dohány**

jégverés elleni biztosítását

eszközli.

A díjak az egyes vidékek jégveszélyessége szerint lehető csekélyre szabvák.

Biztosítások elfogadtatnak váltóra is.

Társas és községi, aztán nagyobb biztosításoknál külön kedvezmények nyújtanak.

Károk bejelentés után, mint eddig is igazságosan és méltányosan rendeztetnek és a feltételek értelmében fizettetnek.

A „VICTORIA“ ismert neve feleslegessé tesz minden újabb ajánlgatást, s csak jellemzésül említettnek meg, hogy e társaság tavaly több mint **egy millió kétszáz ezer forint** s keletkezése óta összesen több mint **hat millió forintnyi kárt** fizetett ki biztosítottjainak.

A már évek óta tapasztalt mostoha termési viszonyok után ez évben a gondviselés bő aratással kecsegtet, az előre látó és számító gazda nem teheti ki már már utolsó menedékét, ez ideai termést, egy jégverés által minden órán előidézhető pusztulás veszélyének s csekély díjért az ellen biztosítást szerezni minden okszerű természetnek saját érdeke parancsolta kötelesség.

Közelebbi részletek iránt a központi iroda s a vidéki fő- és alügynökök nyújtanak felvilágosítást.

Kolozsvárt, 1875-ki idény. (4) (14—26)

„Victoria“
biztosító társaság.

Piaczi árak.

A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara hivatalos adatai nyomán.

A héti vásár		Egy osztrák mérő = 2 nagy veka					Egy mázsa		Egy bécsi öl	1 font
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	zab	törökbuza	széna	szalma	tűzifa	marha hus
ára krajczárokbán										
Kolozsvár	julius 8	360—380	220—230	200—220	140	220—232	150	75	—	21
Nagy-Várád	decz. 29	380—480	340—370	280—320	180—200	260—300	300	140	1500	24
Maros-Vásárhely	május 13	314—360	200—240	200—226	110—124	—	210—220	60—80	600—1100	20
Károly-Fehérvár	janius 26	278—288	220—230	177—187	115—125	—	170—180	105—120	900	20
Nagy-Szeben	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brassó	decz. 31	388—455	361	290—312	135—141	318	—	—	—	18
Besztercze	május 18	340—400	280	250	150	—	180—250	100—190	650	16
Nagy-Enyed	junius 24	288—313	238—270	163—200	138—150	—	290—300	45—55	800	18
Szamosujvár	julius 5	350—410	230—280	200—220	130—140	—	180	50	1200—1400	17
Décs	julius 6	320—340	280—300	190—200	100—110	—	210—220	60—90	800	18

Torda

Erdélyi földterhermentesítési kötvény 76 frt 39 kr. — Ezüst árkelet 103.45

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjszabályzata.

	1—1		1—3		1—6		1—12		1—24		1—52	
	széri hirdeteskör											
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
16/16 lap	14	—	36	—	70	—	120	—	200	—	360	—
8/16 „	7	—	18	—	35	—	60	—	100	—	180	—
4/16 „	3	50	9	—	17	50	30	—	50	—	90	—
2/16 „	1	75	4	50	8	75	15	—	25	—	45	—
1/16 „	—	90	2	25	4	40	7	50	12	50	22	50

Nagyobb hirdetéseknel külön kedvezmények.

Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hanyaszor a hirdetés megjelenik.

A szíves megrendelésben világosan kérjük kiténni: mennyi helyet igényel a beküldött mellékelt hirdetés számára.

Hirdetéseket elfogadnak lapunk kiadó hivatala és a Gámán János örökösai nyomdájának központi irodája (főter gr. Gyulai-báz) Mellékletek százanként 1 o. é. forintba számítatnak.

TARTALOM:

Gyümölcseim. — Gabona tisztító gépek. —
Társalgó. — A „Probus“ erdélyi szőlészeti
és borászati-egylet alapszabály-tervezete. —
Egyveleg. — Hirdetések. — Piaczi árak.